

Пошуковий щоденник

Тема: «"Забута" історія Голокосту на території "союзів"».

Консультант: Олена Москаленко, викладач Полтавського політехнічного коледжу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Склад команди:

- Зоураб К., 17 років, ППК НТУ «ХПІ»;
- Ішу А., 18 років, ППК НТУ «ХПІ»;
- Супрун С. 17 років, ППК НТУ «ХПІ»;
- Ломака Б. 17 років, ППК НТУ «ХПІ».

Етапи	Опис роботи
<p><i>Історичне середовище та вибір об'єкту дослідження</i></p>	<p>Ми – Катерина, Анастасія, Станіслав і Богдан, жителі гарного міста Полтава.</p> <p>На фото наша команда.</p> <p>Та лише нещодавно дізналися про те, що євреї відігравали дуже важливу роль у місті та мали потужний вплив на його розвиток. На жаль, зараз про це майже не згадується в публічному просторі. В історичній експозиції краєзнавчого музею немає експонатів або матеріалів про культуру та історію єврейства в місті. Разом із цим ми дізналися, що існують наукові дослідження на цю тему, але вони не популяризовані і залишаються прихованими в маловідомих для широкого кола людей історичних журналах.</p> <p>Ще за радянських часів комуністична ідеологія не враховувала національну історію, не виділяла єврейських жертв Другої світової війни. Роки перебування під владою комуністичного режиму в СРСР для багатьох народів були періодом втрати власної культурної, релігійної, етнічної ідентичності. Зараз постало питання розглядати історію Голокосту, трагічну долю українських євреїв у роки нацизму як частину загальної історії українців і євреїв, як складову частину історії України в роки Другої світової війни.</p>

Ми вважаємо, що для Полтави дуже важливо пам'ятати свою історію об'єктивно і з різних боків, у тому числі і про те, яким були українсько-єврейські відносини та які жахіття відбувалися в місті під час Другої світової війни та чому в подальшому це замовчувалося.

Ця тема особливо актуальна для нас зараз, коли в Полтаві на місці масового знищення єврейського населення хочуть побудувати житловий фонд. Суперечки активістів з міською владою тривають з 2017 р., але кількість таких активістів невелика і ми задумалися чому це так, чому молодь активно не підтримує ці протести. Відповідь ми знайшли, провівши соціологічне дослідження, яке назвали «Збереження пам'яті про Голокост у м. Полтава» (<https://bit.ly/2T1E1vI>). Маючи такі результати дослідження, ми ще раз переконалися в тому, як важливо пам'ятати і усвідомлювати жахливу історію геноцидів, щоб не повторювати страшні помилки минулого. Щоб почати говорити про це, ми обрали тему нашого дослідження «"Забута" історія Голокосту на території "союзів"».

Дослідження обраної теми

До пошукового щоденника додається:

- Мета і завдання (<https://bit.ly/2ZVm1EG>).
- Список використаних джерел і літератури (<https://bit.ly/2N1MZ8x>).
- Розподіл повноважень у групі (<https://bit.ly/2FtqpkS>).
- Інтерв'ю (<https://bit.ly/37JcXpi>).
- Розробки (<https://bit.ly/2FpT6zf>).

Обравши тему проекту, ми склали план дій, сформувавши свої кроки та чітко визначилися з ролями у групі.

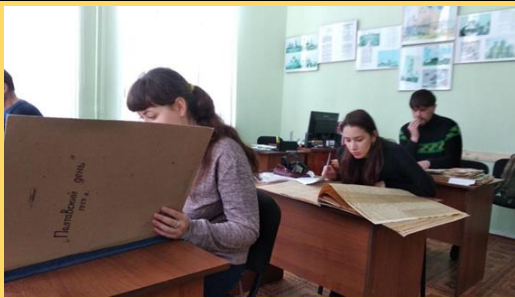
Було вирішено поділити дослідження на 3 частини.

1. Перше питання, яке ми поставили перед собою: «Чому радянська влада приховувала факт масового вбивства євреїв?»

Щоб дослідити це питання, ми працювали в Державному архіві Полтавської області, з матеріалами архів УСБУ в Полтавській області, з науковими співробітниками музею «Пам'яті єврейського народу та Голокосту в Україні» у Дніпрі, Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського та Полтавського літературно-меморіального музею В.Г. Короленка.

Для опрацювання літератури з даної теми ми відвідали Полтавську обласну універсальну наукову бібліотеку імені І.П. Котляревського та вивчили матеріали з мережі Internet.

Підводячи підсумки цієї частини роботи, виділили 2 причини таких дій влади: перша – одразу знімається питання відповідальності радянської влади за те, що частина радянських громадян, у тому числі євреїв, залишилися на окупованій території. Очевидно, що радянська влада не могла знати, що, приміром, у Бабиному Яру зберуть і за кілька днів розстріляють кілька тисяч євреїв. Але вона знала про спрямованість нацистської політики; друга – з кінця 1940-х років у СРСР починається потужна антисемітська кампанія, пов'язана з існуванням Держави Ізраїль. СРСР не підтримує нову державу, всіляко обмежує право своїх громадян на еміграцію.

На фото Ішу А. та Зоураб К. у ДАПО.

На фото Москаленко О. та Ішу А. в Полтавському літературно-меморіальному музеї В.Г. Короленка.

На фото Зоураб К. у музеї «Пам'яті єврейського народу та Голокосту в Україні», м.Дніпро.

2. Друге питання, над яким ми працювали: «Антисемітська кампанія в СРСР: прояви».

Ми вирішили знайти відповідь на це питання, використовуючи метод усної історії. Вивчивши тему, підготували запитання і взяли інтерв'ю в Обогрелової Ольги Олександрівни, яка підтвердила фактами існування такої кампанії в СРСР, а також у нагоді нам стався документальний фільм «Реликвии: Полтава еврейская», в якому під час інтерв'ю Сухарь Л. (голова Єврейської общини м. Полтава) та Мелехов Ю. (колекціонер) розповіли власні історії, що підтвердили існування антисемітської політики в СРСР.

На фото Ішу А. бере інтерв'ю в Обогрелової О.О.

3. Третя частина дослідження була практичною. Ми працювали над тим, як відновити і поглибити знання про Голокост, перетворити Непам'ять про цю страшну трагедію в Пам'ять, хоча б на місцевому рівні.

Для цього ми створили віртуальну екскурсію та інтерактивну мапу «ЄВРЕЙСЬКА ІСТОРІЯ ПОЛТАВИ» – цифрову енциклопедію про місто та його минуле пов'язане з трагедією Голокосту. Її головною ідеєю є вивчення та представлення історії міста через місця та простори. Ми намагалися осучаснити форми збереження пам'яті та завдяки інноваціям підвищити інтерес молоді до історії рідного краю.

Для рекламування своєї діяльності ми створили свій логотип, під яким працюємо, а також авторські календарики.

Ми прагнемо стати Агентами Пам'яті, хоча б у своїй місцевості та зробити все можливе, щоб частково заповнити прогалини у суспільній пам'яті!

Ми повинні зберегти пам'ять про Голокост, людські долі, про нелюдську історію. Виходячи з цього, нам необхідна культура вшанування пам'яті жертв Голокосту. Одним із форм такого вшанування є місця пам'яті, музеї, освіта, культура, мистецтво, література, що висвітлюють ці події і не дають забути. А також повернути пам'ять про те, що євреї відігравали дуже важливу роль у нашому місті та мали потужний вплив на його розвиток, що так несправедливо було забуто під час радянського періоду та вплинуло на формування сучасних українсько-єврейських взаємин.

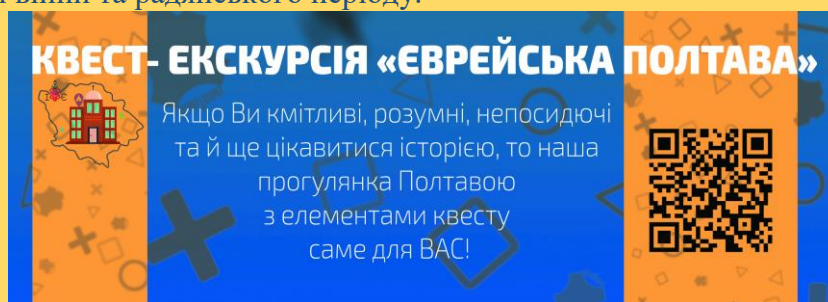
Саме тому формою презентації нашого проекту ми обрали «квест-екскурсію» – «Єврейська Полтава» (режим доступу: <https://testquest.000webhostapp.com/#>, код доступу: 00), адже прагнули, аби наше дослідження мало якнайбільш практичне використання.

Під час квест-екскурсії учасники зможуть подивитися на Полтаву з іншої сторони, дізнатися маловідомі факти з історії людей та будівель.

Особливість нашої квест-екскурсії полягає в тому, що вона проходить центральною вулицею м. Полтава, а крім того:

- почати і проходити можна в будь-який час, а головне самостійно. Дана квест-екскурсія не потребує супроводу гідів;
- темп Ви обираєте самі: хочете в атмосфері змагання, а хочете не поспішаючи, з перервами на каву;
- кількість учасників необмежена.

Даний ресурс розрахований на достатньо широку аудиторію: вчителів, учнів, студентів та всіх, хто цікавиться історією рідного краю, Другої світової війни та радянського періоду.

Нашу квест-екскурсію ми презентували на сайті ППК НТУ «ХП» (<https://sites.google.com/a/polytechnic.co.cc/ppk/novini/denpamatizertvgoлокосту>), проанонсували на заняттях з історії для студентів I-II курсів (17 груп) та під час Дня відкритих дверей, який відвідали 130 абітурієнтів та їхні батьки.

На сьогодні студенти деяких груп вже пройшли наш квест.

Високу оцінку нашої роботі дали заступниця директора з навчальної роботи ППК НТУ «ХП» О.В. Бабиш та заступниця директора КУ «Обласний молодіжний центр» Полтавської обласної ради А.Ф. Півень, з якими ми домовилися про подальшу співпрацю. Презентували свою розробку бібліотекарям Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І.П. Котляревського та працівникам центру «Вікно в Америку», з якими домовилися про можливість залучення іноземних туристів та створення англійської версії квест-екскурсії. Реалізуючи цей проект, ми отримали значний досвід і усвідомлення того, яку велику роль має відігравати пам'ять та збереження її в сучасному світі, і зараз ми прагнемо залучити до проекту молодь нашого регіону, тому маємо домовленості з деякими школами м. Полтави, щодо презентації нашої квест-екскурсії серед старшокласників.

У майбутньому плануємо співпрацю з місцевими туристичними фірмами з метою використання даної екскурсії в їх діяльності, розширення екскурсії та створення нових маршрутів (наші пропозиції ми відправили директорці туристичної фірми «InGreen» Ользі Волох, адже саме вона

запровадила пошуково-дослідницький проект «Гасмнича Полтава» для спільних походів у музеї та на екскурсії в межах міста Полтава (<http://ingreen.in.ua/xpoltava>)).

Викладаючи квест-екскурсію в Internet, сподіваємося, що це приверне увагу туристів до нашого міста, а також зацікавить місцевих жителів – тих, хто хоче знати власну історію.

Для розширення нашої діяльності ми шукаємо спонсорів і партнерів, інформацію про це ми також зазначили на нашому сайті.

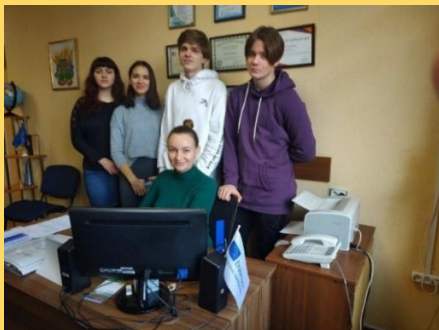
Ми повинні зробити все, щоб людство почуло, не забуло, зробило висновки. Немає геноциду проти когось, геноцид – це завжди проти всіх.

На фото Зоураб К. презентує квест-екскурсію «Сврейська Полтава» здобувачам освіти II курсу ППК НТУ «ХП».

На фото дослідницька група презентує проект Бабич О.В.

На фото дослідницька група презентує проект Півень А.Ф.

На фото дослідницька група презентує проект працівникам центру «Вікно в Америку».